

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของปัญหา

เงินทุนไหลเข้าสุทธิจากต่างประเทศเป็นส่วนประกอบหนึ่งที่มีความสำคัญในระบบเศรษฐกิจแบบเปิด (International Economy) โดยเฉพาะเข้ามามีบทบาทในประเทศกำลังพัฒนา ซึ่งจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศผู้รับทุน (Host Countries or Recipient Countries) เป็นอย่างมาก ฉะนั้นจึงเกิดข้อถกเถียงขึ้นว่าเงินทุนต่างประเทศที่ไหลเข้ามานั้นเป็นความช่วยเหลือ สนับสนุนหรือเป็นอุปสรรคขัดขวางการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศผู้รับทุน¹

แต่โดยทั่วไปแล้วในแบบจำลองความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศที่กำลังพัฒนาจะให้ความสำคัญกับการสะสมทุน (Physical Capital Accumulation) ก่อนข้างมาก โดยเชื่อว่าการที่ประเทศกำลังพัฒนายังคงยากจนอยู่เพราะในระบบการผลิตทุน ไม่ได้มีบทบาทสำคัญ ในฐานะที่เป็นปัจจัยการผลิตร่วมกับแรงงาน และปัจจัยอื่นๆ ดังนั้นการผลิตจึงอยู่ในระดับต่ำหรือใกล้เคียงกับระดับพออยู่พอกิน (Subsistent Level) ส่วนเกินที่เหลือจากการบริโภคหรือการออมจะมีจำนวนจำกัดเพื่อที่จะก่อให้เกิดการสะสมทุน คนในประเทศจะต้องเสียสละการบริโภคในปัจจุบันเพื่อการบริโภคในอนาคตและนำสิ่งที่เหลือจากการบริโภคไปลงทุน ในทำนองเดียวกันประชาชนก็ต้องทำการออมโดยลดค่าใช้จ่ายตามที่ต้องการในปัจจุบันเสียแต่เมื่อความยากจนเข้าครอบงำและเกิดความต้องการที่จะใช้ทรัพยากรทั้งหมดเพื่อปำบัดความต้องการขั้นพื้นฐาน การออมจึงทำได้ยาก อัตราการสะสมทุนและการออมของประเทศกำลังพัฒนาบางประเทศ เช่น อินเดีย ปากีสถาน เป็นต้น มีอยู่ระหว่างร้อยละ 5 ถึง 7 ของผลิตภัณฑ์ประชาชาติ โดยทั่วไปการเพิ่มขึ้นของประชากรทำให้การอมน้อยลง ทั้งนี้เพราะการที่ประชากรเพิ่มขึ้นอย่าง

---

¹ Reuber G.L., et al, Private Foreign Investment in Development (Oxford : Clarendom Press, 1993), p. 5.

รวดเร็วนั้นเป็นการเพิ่มบุคคลซึ่งไม่มีความสามารถในการผลิต และไม่สามารพพึ่งตนเองในด้านเศรษฐกิจ เป็นเหตุให้ต้องใช้ทรัพยากรที่มีอย่างจำกัดเพื่อการบริโภคของบุคคลที่ไม่สามารถพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจการบริโภคของประเทศจึงสูงขึ้นเมื่อการออมมีน้อยลง เพราะเหตุดังกล่าวการลงทุนก็น้อยลงด้วย เนื่องจากทุนเป็นปัจจัยที่สำคัญในการขยายตัวทางเศรษฐกิจและการพัฒนาประเทศ ดังนั้นเมื่อการออมและการลงทุนมีน้อยการสร้างความสำเร็จเติบโตทางเศรษฐกิจและการพัฒนาประเทศจึง ไม่ได้ผลเท่าที่จะทำได้ฉะนั้นบรรดาประเทศกำลังพัฒนาส่วนใหญ่จึงตกอยู่ในวัฏจักรของความชากจน(Vicious Circles)ประชากรมีรายได้น้อย ระดับการออมต่ำมีผลทำให้ทุนสำหรับขยายการผลิตไม่เพียงพอ เมื่อระดับการผลิตตกต่ำผลผลิตน้อยก็ทำให้ประชากรมีรายได้น้อยเกิดปัญหาความชากจนอยู่เรื่อยไป (Figure 1)²

ฉะนั้นเพื่อหลุดพ้นจากวัฏจักรแห่งความชากจน ประเทศกำลังพัฒนาจึงต้องมีการสะสมทุนในอัตราสูง ซึ่งส่วนเกินสำหรับการสะสมทุนของประเทศกำลังพัฒนาอาศัยส่วนประกอบดังต่อไปนี้

1. อาศัยส่วนเกินจากภายในประเทศกำลังพัฒนาเอง เพราะว่าไม่มีประเทศกำลังพัฒนาใดที่มีประชากรทั้งหมดมีรายได้น้อยพอขงชีพ แต่จะมีส่วนเกินจำนวนหนึ่งที่เหลือจากการบริโภคและนโยบายของรัฐบาลก็สามารถเข้าช่วยเพิ่มระดับของส่วนเกินนั้นได้

2. อาศัยส่วนเกินจากต่างประเทศ (External surplus or Foreign finance) ซึ่งก็คือการออมจากต่างประเทศเข้ามาช่วยเพิ่มระดับการสะสมทุนที่ตั้งใจหรือวางแผนไว้ การออมต่างประเทศนี้คือส่วนขาดดุลของบัญชีเดินสะพัดหรือเงินทุนต่างประเทศไหลเข้านั่นเอง³ เนื่องจากว่าประเทศกำลังพัฒนาไม่มั่งคั่งพอที่จะสร้างเงินออมจากส่วนเกินภายในประเทศ แต่มีความจำเป็นต้องสะสมทุนในอัตราสูงเพื่อสร้างความเจริญเติบโตในอนาคตเมื่อการสะสมทุนโดยอาศัย

² เอนก เรือธาวร , เศรษฐศาสตร์มหภาค 1 (กรุงเทพมหานคร : วิทยาลัยการค้าแห่ง , 2532) , หน้า 475-518 .

³ Wilber C.K. and Jameson K.P. , " Paradigms of Economic Development and Beyond , " Directions in Economic Development (London : University of Notre Dame Press , 1979) , pp. 1-41 .

เงินออมในประเทศมีขอบเขตจำกัดจึงจำเป็นต้องพึ่งเงินออมจากต่างประเทศ หรือเงินทุนต่างประเทศไหลเข้านั้นเองมาช่วยยกระดับการสะสมทุนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และการออมภายในประเทศ

แต่อย่างไรก็ตามได้มีข้อถกเถียงที่ไม่เห็นด้วยกับนักเศรษฐศาสตร์ข้างต้น โดยที่บรรดานักเศรษฐศาสตร์เหล่านี้มองว่า เงินทุนต่างประเทศที่ไหลเข้ามาในประเทศกำลังพัฒนานั้น นอกจากใช้ในการสะสมทุนของประเทศแล้ว อาจถูกนำไปใช้ในการบริโภคซึ่งจะมีผลต่อการออมของประเทศกำลังพัฒนานั้นลดลงได้อีกด้วย ซึ่งข้อถกเถียงดังกล่าวก็เกี่ยวกับผลของเงินทุนต่างประเทศที่มีต่อประเทศกำลังพัฒนานั้นยังคงมีต่อไปจนกระทั่งถึงทุกวันนี้ และมักจะถนัดไปตามความคิดเห็นของผู้จัดการศึกษา ทางทฤษฎีที่ไม่สามารถที่จะคาดคะเนอย่างจริงจังได้ว่า มีความสัมพันธ์กันระหว่างปริมาณเงินทุนจากต่างประเทศกับอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจหรือแม้ว่าเงินทุนต่างประเทศอาจช่วยทำให้ระดับรายได้ประชาชาติ หรือระดับรายได้เฉลี่ยต่อบุคคลของประเทศกำลังพัฒนาที่เพิ่มขึ้นในระยะหนึ่ง แต่ก็มิได้หมายความว่าในอนาคตจะมีผลทำให้ระดับรายได้ดังกล่าวยังคงสูงขึ้นต่อไปหรือไม่ได้หมายความว่าผลทำให้อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศสูงขึ้นในอนาคตก็ได้ทฤษฎีที่อธิบายผลกระทบของเงินทุนต่างประเทศที่มีต่ออัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และการออมของประเทศกำลังพัฒนาจะเป็นอย่างไรจึงขึ้นอยู่กับสมมติฐานของทฤษฎีที่แตกต่างกันบางทฤษฎีมีสมมติฐานว่า การไหลเข้าของเงินทุนต่างประเทศจะสนับสนุนความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ และการออมของประเทศ แต่บางทฤษฎีมีสมมติฐานว่าการไหลเข้าของเงินทุนต่างประเทศจะยิ่งเป็นอุปสรรคขัดขวางความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ และสวัสดิการทางเศรษฐกิจของประเทศถดถอยลง ฉะนั้นจึงเป็นเรื่องที่จะต้องศึกษากันต่อไปทั้งในด้านทฤษฎีและการวิจัยจากข้อมูลของประเทศกำลังพัฒนาแต่ละประเทศ⁴

ในกรณีประเทศไทยซึ่งก็เป็นประเทศกำลังพัฒนาประเทศหนึ่งที่ประสบกับปัญหาการขาดแคลนเงินออมมาเป็นระยะเวลาชวาวนานจากตาราง 4 พบว่าอัตราที่เพิ่มขึ้นของการออมรวม

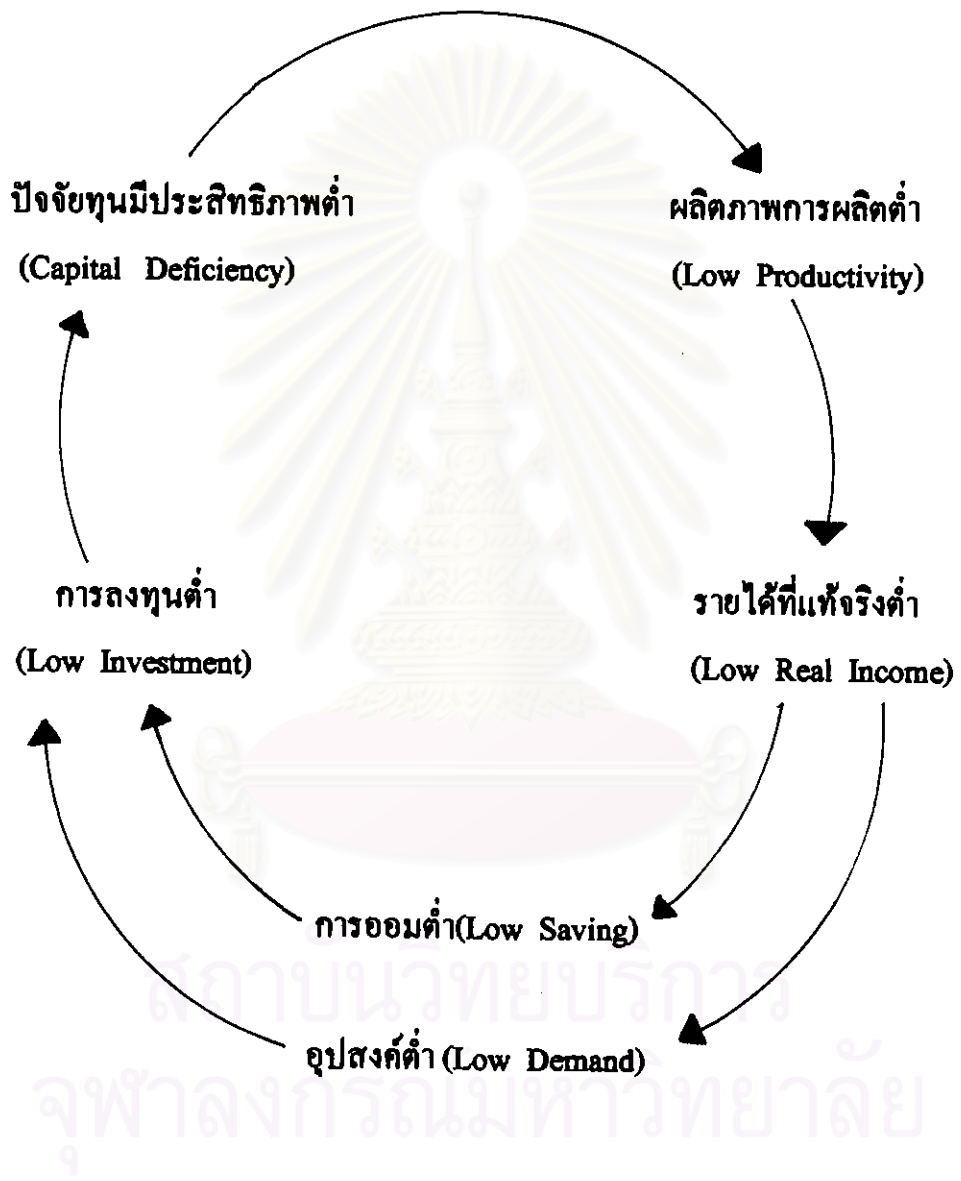
⁴รัตนา ศาอคมิต, เศรษฐศาสตร์การลงทุนระหว่างประเทศ (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย), หน้า 309 - 310.

ภายในประเทศ (GDS) ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้น (GDP) ในช่วง 20 ปีที่ผ่านมาต่ำกว่าอัตราเพิ่มของการลงทุนรวมภายในประเทศ (GDI) ต่อ GDP จะเห็นได้ว่าในปี 1996 จากตัวเลขประมาณการอัตราการเพิ่มขึ้นของ GDI ต่อ GDP คิดเป็นร้อยละ -3.07 ในขณะที่อัตราการเพิ่มขึ้นของ GDS ต่อ GDP คิดเป็นร้อยละ -2.01 จึงเกิดช่องว่างระหว่างอัตราการออมและการลงทุนภายในประเทศต่อ GDP(S-I) คิดเป็นร้อยละ 1.06 ลดลงจากปี 1995 เท่ากับร้อยละ 1.23 ฉะนั้นการอุดช่องว่างการออมและการลงทุนของประเทศไทยโดยอาศัยแค่เงินออมภายในประเทศคงไม่พอเหมือนเช่นประเทศกำลังพัฒนาทั่วไปที่ดึงดูดเงินออมจากต่างประเทศ ในลักษณะที่เป็นเงินทุนไหลเข้าจากต่างประเทศ เพราะจากตาราง 6 พบว่าอัตราเพิ่มของเงินทุนต่างประเทศไหลเข้า(K) ต่อ GDP มีแนวโน้มโดยเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเรื่อยๆตลอดช่วง 20 ปีที่ผ่านมาเช่นกัน โดยในปี 1996 มีอัตราเพิ่มขึ้นร้อยละ -19 ลดลงจากปี 1995 คิดเป็นร้อยละ -1.35 (Figure 2) แต่ปัญหาที่จะนำไปสู่การศึกษาก็คือว่า การพึ่งพาเงินทุนต่างประเทศที่ไหลเข้ามานั้นสามารถสร้างเงินออมเพิ่มขึ้นเพื่อชดเชยปัญหาการขาดแคลนเงินออมให้กับประเทศไทย ซึ่งจะใช้ในการสะสมทุนและลงทุนต่อไปในอนาคตเพื่อสร้างความเจริญเติบโตได้จริงหรือไม่

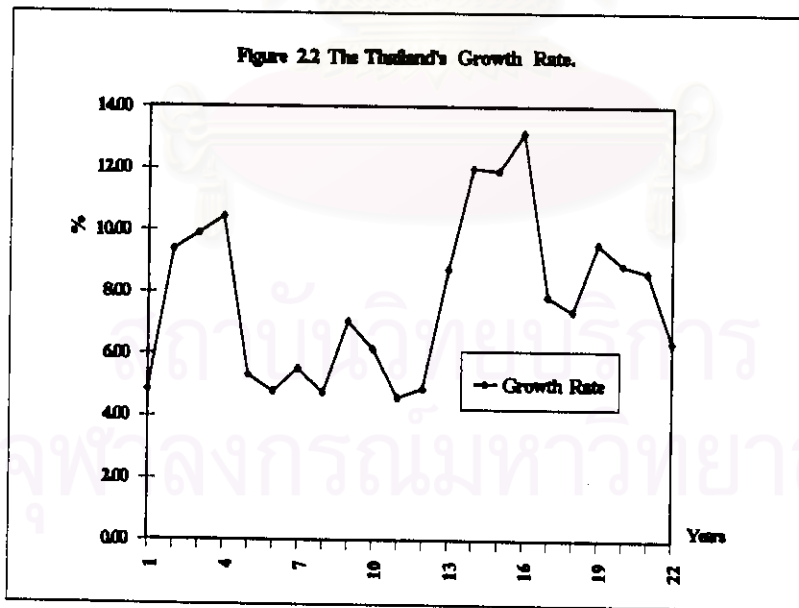
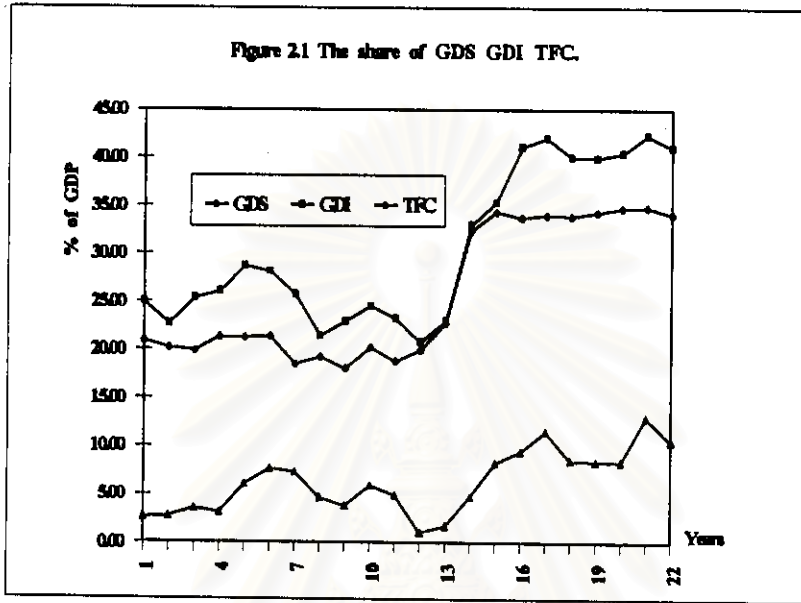
ดังนั้นการศึกษาในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จะเป็นการสร้างแบบจำลองที่เหมาะสมเพื่อทดสอบ และหาข้อสรุปเกี่ยวกับผลของเงินทุนไหลเข้าสุทธิจากต่างประเทศที่มีต่อการออมและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในกรณีของประเทศไทย โดยใช้ข้อมูลแบบอนุกรม เวลา (Time Series Data) เพื่อประโยชน์ในการรับทราบและหาแนวทางสนับสนุนรวมทั้งข้อเสนอแนะอย่างจริงจังว่าเงินทุนต่างประเทศที่ไหลเข้าสู่ประเทศไทยนั้นเป็นกลไกแห่งการเจริญเติบโตและเป็นปัจจัยที่ช่วยเพิ่มทุนระดับการออมภายในประเทศมากน้อยเพียงไร ทั้งนี้เพราะกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจของไทยตั้งอยู่บนพื้นฐานของการนำเงินทุนต่างประเทศเข้ามาชดเชยระดับความสามารถในการพัฒนาประเทศมาเป็นเวลานานแล้ว

สถาบันวิจัยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Figure 1 The Vicious Circles.
(วัฏจักรแห่งความยากจน)

Figure 2 The share of Thailand's GDS , GDI , Total Foreign Capital Inflows and Growth Rate during the period of 1975-96.

Source : Came from table 4 , 6 and 3.

Note : 1 = 1975 , 2 = 1976 , ... , 19 = 1993 , 22 = 1996.

: GDS = Gross Domestic Saving , GDI = Gross Domestic Investment.

: TFC = Total Foreign Capital Inflows.

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

วัตถุประสงค์ของการศึกษาในเรื่องนี้คือ ศึกษาผลกระทบของเงินทุนไหลเข้าสุทธิ จากต่างประเทศที่มีต่อระดับการออมภายในประเทศเบื้องต้น และการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ของประเทศไทยรวมถึงการทดสอบเพื่อหาบทสรุปว่าได้เกิด Structural Change ขึ้นในสมการ การออมทั้งภาคเอกชนและภาครัฐบาลหรือไม่ภายหลังจากการเปิดเสรีทางการเงินปี 1989

1.3 ขอบเขตการศึกษา

ขอบเขตการศึกษา ประกอบไปด้วย

1. เป็นการทดสอบเชิงปริมาณของเงินทุนต่างประเทศที่ไหลเข้ามาในประเทศไทย ระหว่างช่วงปี ค.ศ. 1975 - 1996
2. พิจารณาเฉพาะทุนต่างประเทศไหลเข้าประเภทต่างๆ ดังนี้
  - 2.1 การลงทุนโดยตรง + การลงทุนในหลักทรัพย์จากต่างประเทศ (FDI)
  - 2.2 เงินทุนต่างประเทศของภาคเอกชน (Private Foreign Capitals ; PFC)
  - 2.3 เงินทุนต่างประเทศของภาครัฐบาล (Government Foreign Capitals ; GFC)
  - 2.4 เงินทุนต่างประเทศอื่นๆของภาคเอกชน (Others Private Foreign Capitals ; OPFC)
  - 2.5 เงินทุนต่างประเทศอื่นๆของภาครัฐบาล (Others Government Foreign Capitals ; OGFC)
3. ส่วนขอบเขตผลกระทบที่มีต่อภาคการออม ประกอบไปด้วย
  - 3.1 การออมของภาครัฐบาล (Government Savings ; Sg)
  - 3.2 การออมของภาคเอกชน (Private Savings ; Sp)
  - 3.3 การออมภายในประเทศเบื้องต้น (Gross Domestic Savings ; S)

1.4 วิธีการศึกษา

การศึกษาในงานวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นการทดสอบผลกระทบของเงินทุนไหลเข้าที่มีต่อการออมและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยอาศัยเครื่องมือทางด้านเศรษฐมิติที่เรียกว่า Two Stage Least Square (2 SLS) ซึ่งเป็นการตรวจสอบเชิงปริมาณของค่าสัมประสิทธิ์ต่างๆในสมการอีกทั้งได้ทำการทดสอบ Structural Change ของสมการการออมภาคเอกชนและรัฐบาลภายหลังการเปิดเสรีทางการเงินเพิ่มเติมในท้ายของการศึกษา โดยใช้ F - Statistic และ Recursive Residuals Test

1.5 ประโยชน์ของการศึกษา

ประโยชน์ที่คาดหวังว่าจะได้รับจากการศึกษาครั้งนี้ก็เพื่อจะได้ทราบถึงความสำคัญ
ของเงินทุนไหลเข้าสุทธิจากต่างประเทศ และผลกระทบที่มีต่อการออมภายในประเทศและการ
เจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทย เพื่อเป็นแนวทางในการหามาตรการสนับสนุนหรือ
ป้องกันเงินทุนไหลเข้าที่ทำให้ระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยพัฒนาดีขึ้น หรือพบกับภาวะ
ชะงักงันทางเศรษฐกิจในอนาคต

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย